

Placeringsfondsguide

PÖRSSISÄÄTIÖ
BÖRSSTIFTELSEN

Innehåll

Till läsaren	3
Kort om placeringsfonden	4
Vad är en placeringsfond?	5
Hurdana placeringsfonder finns det?	7
Vilka är riskerna med placeringsfonder?.....	11
Vilka kostnader medför en placeringsfond?.....	13
Vad är det skäl att uppmärksamma vid valet av placeringsfond?	15
Exempel på val av fond.....	17
Hur skaffar man sig placeringsfondsandelar?.....	19
Hur få information?	20
Hur beskattas fondplaceringarna?	23
Fondbolagets administration.....	24
Lagen om placeringsfonder och tillsynen över fonderna....	26
Fördelarna med fondsparande i ett nötskal	28
Ordlista.....	29
Faktablad	38

Till läsaren

Ofta är månatligt fondplacering ett första steg mot placeringsvärlden. I placeringsfonder kan man placera antingen regelbundet eller som engångssummor. I Finland uppskattas det finnas hundratusentals fondplaceringar, och nästan en miljon privatpersoner placerar i fonder. Placeringsfonder används särskilt när man vill sprida placeringarna till utlandet eller till objekt om vilka det är svårt att få information eller vilka det annars är besvärligt att placera i direkt.

Spridning är det lättaste sättet att hantera riskerna. Med spridning avses att placeraren inte placerar alla sina pengar i samma objekt. Medlen i en placeringsfond är placerade i flera olika objekt. Därmed erbjuder placeringsfonder ett lätt sätt att sprida på sina investeringar.

Den låga räntenivån uppmuntrar sparare att hitta ett sätt att göra vinst på medlen på bankkontot. När placeraren funderar på olika alternativ är det en god idé att tänka på den egna viljan att ta risker och placeringens tidsspann. I placeringsfondsguiden presenteras olika slag av placeringsfonder och beskrivs de risker och möjligheter de för med sig. Därtill för vi fram olika saker som en fondplacering bör fästa sin uppmärksamhet vid i valet av fond. Fondens kostnader är en sådan sak.

Placeringsfondsguiden har uppdaterats än en gång av chefsjurist Jari Virta från Finansbranschens centralförbund. Börsstiftelsen tackar varmt för ett sakkunnigt arbete. För de tidigare versionerna av guiden har Sirkka-Liisa Roine och Markku Savikko ansvarat. Börsstiftelsen tackar också dem.

Det lönar sig för fondspararen att noga bekanta sig med de olika alternativen, eftersom det finns många helt olika placeringsfonder, för vilka avkastningsförväntningarna och riskerna avviker från varandra. Vi önskar er trevliga lässtunder och goda placeringar

Helsingfors den 30 april 2015

Sari Lounasmeri
Verkställande direktör
Börsstiftelsen i Finland

Kort om placeringsfonden

Placeringsfonden är ett placeringsobjekt, vars medel är placerade i många olika placeringsobjekt, bland annat aktier och masskuldebrev. Av fondprospektet och faktabladet framgår hur fonden placerar sina medel. När du har valt en placeringsfond som passar dina mål för sparande, kan du med det belopp du önskar teckna andelar bland annat på banker, fondbolag och internet.

Om du vill kan du överlåta placeringsfonden enligt fondens stadgar.

Vad är en placeringsfond?

Placeringsfonden fungerar så att fondbolaget samlar in medel av sparare och investerar dem i flera olika placeringsobjekt, vilka tillsammans bildar placeringsfonden. Fonden indelas i inbördes lika stora fondandelar, som medför lika rättigheter till tillgångarna i fonden. Placeringsfondens tillgångar sköts av fondbolaget. Placeringsfondens tillgångar förvaras i ett förvaringsinstitut som också övervakar fondbolagets verksamhet.

Placeringsfonderna är antingen s.k. vanliga placeringsfonder eller alternativa investeringsfonder. Placeringsfonder (s.k. UCITS-fonder) regleras i alla EU-länder genom det gemensamma direktivet om placeringsfonder (det s.k. UCITS-direktivet). Alternativa investeringsfonder regleras däremot av EU:s direktiv om förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIFMD). Skillnaderna mellan dessa två klargörs senare.

Fondkapital och fondandelens värde

Placeringsfondens fondkapital består av fondandelarna. Kapitalet varierar enligt hur mycket nya placeringar fonden får och hur mycket andelar som inlöses. Kapitalet varierar också beroende på de förändringar i värdet som orsakas av fondplaceringarnas börskurser och variationer i räntenivån.

Fondens medel ägs av personer, samfund och stiftelser i samma förhållande som de har placerat i fonden. Fondbolaget äger inte de placeringsfonder det förvaltar. Eftersom tillgångarna i placeringsfonden tillhör andelsägarna, kan de heller inte användas för att täcka andra parter, såsom fondbolagets, ansvar i eventuella insolvens- eller konkurssituationer.

Fondens värde fastställs utifrån marknadsvärdena av de värdepapper eller andra placeringsobjekt som den äger. Utifrån fondens värde beräknas en enskild fondandels värde. I de finländska placeringsfonderna beräknas värdet i regel varje bankdag. I specialplaceringsfonder och utländska fonder kan värdet beräknas mer sällan enligt fondens stadgar.

I finska placeringsfonder och andra s.k. UCITS-placeringsfonder kan man i allmänhet fortgående teckna (köpa) nya fondandelar och på motsvarande sätt inlösa (sälja) gamla fondandelar, varför finska placeringsfonder till sin natur är öppna placeringsfonder. I vissa fonder kan detta ske mer sällan, dock minst två gånger per månad. I alternativa investeringsfonder kan teckning och inlösnings ske mer sällan. Hur fonden fungerar fastställs i fondens stadgar.

Förutom öppna placeringsfonder finns det slutna placeringsfonder, som är normala aktiebolag till sin natur.

Fondandelens pris är alltid detsamma såväl för nya placerare som för den som avstår från sin andel, dvs. gängse marknadsvärde på placeringsfondens investeringar delat med antalet fondandelar i omlopp för tillfället. Handel idkas vanligtvis inte med fondandelar på börserna, utan fondens kapital växer eller minskar när fondandelar tecknas eller inlöses.

Däremot idkas handel på börserna, såsom med en aktie, med ETF (Exchange Traded Fund), dvs. placeringsfondsandelar som är föremål för offentlig handel på börserna. Deras pris beror på efterfrågan och utbud.

Avkastning

Placeringsfondens avkastning grundar sig på avkastningen på fondens investeringar dvs. räntor, dividender samt på placeringsobjektens värdestegringar eller -minskningar.

I en fond kan finnas olika fondandelar med tanke på utdelning av avkastning. Dessa kallas ofta avkastningsandelar eller tillväxtandelar. Till ägarna av avkastningsandelarna utbetalas årlig avkastning. Utbetalningen av avkastningen minskar fondandelens värde med värdet på avkastningen. Till ägarna av tillväxtandelar utdelas däremot ingen avkastning, utan istället läggs avkastningen till fondandelens värde. Fondandelar som tecknats av privatpersoner är oftast tillväxtandelar.

Risk

Som med alla investeringar finns det risker med placeringsfonder. Placeringsfondernas risk baserar sig på riskerna för de placeringsobjekt som de enligt sina stadgar placerar i. Placeringsfonden bör sprida sina risker genom att placera i många olika objekt, varvid lyckade placeringar ersätter eventuella förluster. Risktagandet regleras genom många bestämmelser, vilkas avsikt bland annat är att förhindra för stora placeringar i ett enskilt placeringsobjekt.

Fördelningen av placeringarna på flera olika placeringsobjekt inom olika branscher minskar väsentligt företagsrisken. Inte ens placeringsfonden undgår den marknads- dvs. kursfluktationsrisk, som är förknippad med värdepappersplaceringar, men genom att välja också utländska placeringsobjekt, minskar man den landsrisk som är förknippad med ett enskilt land. Se närmare i kapitlet Vilka är riskerna med placeringsfonder?

Fördelar

Placeringsfondens viktigaste fördel är riskspridningen. Genom att köpa fondandelar skaffar placeraren automatiskt en spridd placeringsportfölj inom ramen för fondens stadgar. Genom placeringsfonderna kan spararen placera också i sådana objekt, som är främmande för privatpersoner eller i vilka det inte ens är möjligt att placera, såsom i många penningmarknadsinstrument, masskuldebrevslån, bostäder och andra fastigheter.

Fondandelarna kan också vanligtvis snabbt och lätt omvandlas till pengar. Fondspararen behöver inte själv följa med vad som händer i bolagen och på marknaden i lika hög grad som vid direkt placering i värdepapper. I placeringsfonder kan man spara i små poster eller placera en större summa på en gång beroende på den egna situationen. Små summor gör det också möjligt att sprida investeringarna över en längre tid.

Placeringsfonden som en större placerare kan ofta handla med mindre kostnader än en privat placerare. Av en placeringsfond uppbärs inte skatt på försäljningsvinster, såsom av privatpersoner, utan den kan handla med värdepapper utan att betala skatt på försäljningsvinst.

De som fattar placeringsbeslut vid fonderna samt portföljförvaltarna är sakkunniga, som fortlöpande följer med utvecklingen av värdepappersmarknaden och med de placeringsfonder de förvaltar. Vid behov gör de sådana ändringar i placeringarna som marknadsläget förutsätter.

Hurdana placeringsfonder finns det?

Placeringsfonder kan grupperas på olika sätt, bl.a. baserat på placeringsobjekt, placeringspolitiken och reglerna som riktar sig till fonderna.

Centralt för verksamheten är fondens stadgar, som fastställer varje enskild fonds verksamhet. Finansinspektionen (eller en motsvarande utländsk myndighet) fastställer placeringsfondens stadgar, av vilka bland annat framgår vilken typ av placeringsfond det är fråga om samt vad för slags placeringspolitik den bedriver.

Lagen om placeringsfonder delar in placeringsfonderna i två grupper: i placeringsfonder som följer direktivet om placeringsfonder, dvs. s.k. UCITS-placeringsfonder och i alternativa investeringsfonder, t.ex. specialplaceringsfonder.

I lagen ingår för placeringsfonderna i enlighet med direktivet om placeringsfonder detaljerade bestämmelser om hur fondens tillgångar ska placeras och hur de risker som placeringsfondsverksamheten orsakar ska spridas. Alternativa investeringsfonder kan placera i många olika andra objekt, och deras investeringsverksamhet är inte lika noggrant reglerad.

Placeringsfonder indelas enligt valet av placeringsobjekt i aktiefonder, blandfonder, långa räntefonder och korta räntefonder.

Korta räntefonder

Korta räntefonder placerar sina tillgångar i kortfristiga penningmarknadsinstrument, till vilka hör bland annat statliga skuldförbindelser, bankernas placeringscertifikat, kommunernas kommuncertifikat och företagens företagscertifikat, vilka är föremål för handel på penningmarknaden.

Korta räntefonder indelas i likviditetsfonder, penningmarknadsfonder och andra korta räntefonder. Skillnaden mellan dessa är i vilka aktörers emitterade värdepapper och i vilka kortvariga placeringsobjekt fonden kan placera. Noggrannare definitioner grundar sig på rekommendationerna publicerade av Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (se noggrannare definitioner). I likviditetsfonder (korta penningmarknadsfonder) är ränteinstrumentens vägda räntebindningsperiod under 60 dagar och löptid under 120 dagar, och deras kreditklassificering är god. Den vägda räntebindningsperioden för penningmarknadsfondernas ränteinstrument är under 6 månader och vägda löptid under 12 månader. Andra placeringar i korta räntefonder har inte definierats så noggrant utan den placeringspolitik som fonden följer framgår av fondens stadgar.

Långa räntefonder

Långa räntefonder placerar sina tillgångar huvudsakligen i långsiktiga (lånetid över ett år) masslån och andra ränteinstrument. Emittenter till lånen kan vara stater, andra offentliga samfund och företag. För speciellt riskbenägna företagslån (eng. corporate bonds) används den engelska benämningen high yield bonds. Fonder som placerar i lån emitterade av stater och offentliga samfund kallas ofta också obligationsfonder och de som placerar i företagslån företagsräntefonder. Ränteplaceringarna görs både i inhemska och utländska placeringsobjekt.

Aktiefonder

Aktiefonder placerar sina tillgångar huvudsakligen i aktier. Aktiefonderna kan indelas på många sätt, exempelvis enligt placeringsobjektens geografiska placering, enligt företagens bransch dvs. sektor eller företagets storlek.

Det geografiska området för placeringarna kan vara till exempel hemlandet, euroområdet, Europa, Norden, hela världen eller så kallade marknader i utveckling, såsom Ryssland, Baltikum, Latinamerika eller Asien.

Placeringsfonden kan också placera sina tillgångar i bolag av ett visst slag eller storlek, t.ex. i stora och stabila, globalt verksamma bolag, dvs. s.k. blue chip-bolag, eller i små och medelstora företag, s.k. small cap-bolag. Placeringsfonden kan också specialisera sig på en viss bransch, såsom skogsindustrin, läkemedelsindustrin, biotekniken eller telekommunikation.

Utgångspunkterna för valet av placeringsobjekt för placeringsfonden kan också vara etiska eller sådana som betonar det samhälleliga ansvaret i vidare bemärkelse.

Målsättningen för avkastningen är i allmänhet att överträffa jämförelse-, dvs. benchmark-indexet, utvalt enligt placeringsobjektet, exempelvis ett aktieindex för ett visst område, eller ett sektorindex. För en fond som investerar i Finland kan jämförelseindexet vara till exempel OMX Helsinki Cap avkastningsindexet. Det index som börsen uträknar avspeglar den genomsnittliga utvecklingen på den finska aktiemarknaden, inklusive dividender. I indexet är ett enskilt bolags aktievikt begränsad till 10 %. Samma begränsning på 10 % gäller placeringsfondernas maximiplacering i ett bolags aktier. På euroområdet kan jämförelseindexet vara Dow Jones Euro STOXX 50-indexet, som avspeglar

utvecklingen av euroområdets blue chip-bolags aktiekurser. Alla fonder har emellertid inte alls ett traditionellt jämförelseindex.

Urvalsprinciperna för placeringsfondernas placeringsobjekt, dvs. placeringspolitiken, framgår bland annat av faktabladet, fondprospektet och fondens stadgar. I dem beskrivs också fondens avkastningsmålsättning, användningen av derivat samt eventuellt jämförelseindexet.

Blandfonder

Blandfonder placerar både i aktier och räntebärande objekt, varvid placeringarnas tyngdpunkt kan varieras enligt marknadsläget. Vikten och variationsgränserna mellan ränte- och aktieplaceringarna fastställs i fondens stadgar. Maximimängderna för viktvärdena kan vara procentuellt uttryckta till exempel så att fondens aktievikt kan vara högst 60 % av fondkapitalet. Fondens viktvärden för aktier och räntor kan också lämnas odefinierade, varvid de beror på marknadsläget. Fonden kan sålunda i princip placera alla sina tillgångar i aktier eller vara en så gott som ren räntefond. Likaså fastställs en geografisk inriktning för placeringarna i fondens stadgar.

Blandfondens eventuella jämförelseindex definieras i allmänhet enligt fondens aktie- och ränteviktning som procentandelar av sådana ränte- och aktieindex som passar in i placeringspolitiken för fonden.

Indexfonder

Indexfonderna är placeringsfonder, vars tillgångar placeras i aktier som hör till det av fondbolaget valda indexet, till exempel Euro STOXX 50-indexet. Indexfonden väljer alltså inte separat aktier, utan köper dem i samma proportion som deras vikt är i indexet. Vikterna i indexet och de aktier som hör till justeras ett par gånger per år, varvid indexfonden vid behov ändrar sin aktiekorg för att motsvara indexets sammansättning.

Indexfonder får enligt direktivet om placeringsfonder placera högst 20 % av placeringsfondens tillgångar i värdepapper av samma emittent. Vikten av ett värdepapper kan emellertid utgöra högst 35 % av fondens medel, om detta är motiverat på grund av exceptionella marknadsomständigheter speciellt på sådana marknader, där vissa värdepapper är i en speciellt dominerande ställning. Indexfonden kan också vara en specialplaceringsfond, begränsningarna ovan berör då inte den.

Fondandelsfonder

Fondandelsfonder placerar sina tillgångar i andra placeringsfonder, varvid risken för en dylik fond i princip är mindre än för en vanlig placeringsfond. Om placeringsfondens alla tillgångar placeras i andra placeringsfonder får högst 20 % av medlen placeras i en placeringsfond enligt vissa i lagen om placeringsfonder fastställda kriterier.

En fondandelsfond kan placera högst 30 % av sina tillgångar i specialplaceringsfonder. Om avvikelser görs från regeln om spridning är fonden en specialplaceringsfond. Fonden (feeder fund) kan också placera alla sina tillgångar i endast en placeringsfond (master fund), varvid den är en specialplaceringsfond.

Hävstångsfonder är specialplaceringsfonder som i sin placeringsverksamhet aktivt använder derivat. Avsikten är att förutse börskurserna och vissa aktiers kursutveckling och att genom den hävstångseffekt som derivaten ger, uppnå en högre avkastning än den genomsnittliga avkastningen på aktier. I en hävstångsfond kan andelens värde stiga och falla avsevärt på kort sikt, men på lång sikt strävar hävstångsfonderna efter att få en högre avkastning än på aktiemarknaden genom att klart ta större risker än de övriga aktiefonderna.

Hedge fund, hedgefond, är en gemensam benämning på mycket olika placeringsfonder. Medan avkastningen från traditionella placeringsfonder baserar sig på stigande marknadspriser, är målsättningen för hedge fund-placeringsfonderna i allmänhet en positiv avkastning i alla marknadslägen. Denna så kallade absolut avkastning grundar sig på en mycket aktiv placeringspolitik. Fondens framgång påverkas mera av portföljförvaltarens förmåga än i de traditionella placeringsfonderna. En hedgefond får placera i noterade och onoterade bolags aktier, i olika ränteobjekt och derivat.

Hedgefonderna är specialplaceringsfonder. Deras riskprofil växlar beroende på vilken placeringspolitik som respektive fond antagit.

ETF-placeringsfonder

ETF-placeringsfonder är fonder som noteras i börserna. Med deras andelar, såsom med aktier, idkas även handel på börserna.

De kan vara vanliga eller specialplaceringsfonder. ETF-fonderna är i allmänhet indexfonder, men också andra typer av fonder kan vara ETF-fonder. ETF-fondernas placeringspolitik fastställs i fondens stadgar och de olika fondernas placeringspolitik och risknivå kan avsevärt avvika från varandra. ETF-fonder kan även vara UCITS-fonder, vilket framgår i deras namn. De binds i detta fall av samma placeringsbegränsningar som andra UCITS-fonder. Å andra sidan kan fonder som kallas ETF-fonder vara mycket olika varandra. Det är viktigt att placeraren bekantar sig med fonderna innan valet.

Andra fonder

På senaste tid har det uppstått fonder som även placerar i andra objekt. De kan till exempel investera i råvaror eller andra varor eller i fastigheter (bostads- eller affärsfastigheter). Det finns även fonder tillgängliga som till exempel placerar i skogar eller i vindkraft.

Dylika fonder avviker delvis från fonder som investerar i värdepapper. De är ofta bl.a. mer sällan öppna för teckning och inlösning.

Vilka är riskerna med placeringsfonder?

Placerande i placeringsfonder är förknippat med risker, såsom allt placerande. Riskerna baserar sig på de risker som är förknippade med de placeringsobjekt som fonden valt. Aktiemarknadens risker reflekteras på aktiefonderna och räntemarknadens risker på räntefonderna. Placeringsfondernas idé är att minska riskerna genom att dela på, dvs. sprida placeringarna på flera objekt, varvid de framgångsrika placeringarna uppväger de misslyckade placeringarna. Behovet av riskspridning hänför sig inte endast till placeringar som gjorts på aktiemarknaden, utan samma behov finns också på ränte- och valutamarknaden.

Vilka risker som förknippas med vilka fonder beskrivs i fondprospektet.

Marknads- och företagsrisken

Utvecklingen av värdet på aktier och aktiefonder är förknippad med risker, eftersom man inte på förhand kan veta hur aktiekurserna och dividenderna utvecklas. Den risk som orsakas av en allmän nedgång av aktiekurserna kallas marknadsrisk och den inverkan företaget framgång har på aktiernas värde kallas företagsrisk. Osäkerheten är störst när man placerar på kort sikt. Som långsiktiga placeringsobjekt har aktierna varit det bäst avkastande placeringsalternativet.

Aktiefonderna minskar företagsrisken genom att placera tillgångarna i många objekt och på olika branscher, varvid en misslyckad placering inte äventyrar avkastningen av hela placeringen. Risken kan minskas också med derivat, vars underliggande tillgång är en aktie, i vilken fonden har placerat.

Marknadsrisken kan aktiefonden inte undgå genom diversifiering. Risken kan ändå minskas genom användningen av indexoptioner och -futures, vars underliggande tillgång är ett index som reflekterar förändringar på ifrågavarande marknad, till exempel OMX Helsinki 25, som avspeglar förändringar på den finska aktiemarknaden. Marknadsrisken kan även minskas genom geografisk spridning av placeringarna.

Den risk som är förknippad med en placeringsfondsandel mäts med fondandelens genomsnittliga växlingar, dvs. standardavvikelsen. Denna genomsnittliga variation kallas volatilitet. Ju större volatilitet en fond har, desto mer kan fondandelens värde och därmed dess avkastning växla. Läs mer om volatilitet under Översikternas nyckeltal.

Blandfonder som placerar i aktier och ränteobjekt, utjämnar aktiemarknadens risker genom att öka andelen räntepaceringar i sin portfölj.

Ränterisken

Förändringar i räntenivån inverkar på räntefondernas utveckling. Om man placerar i ett masslån med fast ränta, sänker en höjning av räntenivån under lånets löptid värdet på masslånet och en sänkning av räntenivån höjer dess värde. Förändringarna syns i försäljnings- och inlösningsvärdet på räntefondernas andelar. Räntefonderna är också förknippade med risken att lånets emittent inte förmår betala räntor eller återbetala lånet.

Mätaren för ränteplaceringsfondens avkastnings- och prisrisk är duration, se ordlistan. Den avspeglar också fondandelens känslighet för förändringar i räntenivån. Ju högre duration, desto större är fondens ränterisk.

Valutarisken

Placeringar utanför euroområdet är också förknippade med valutakursrisker. När dollarn förstärks med 10 % mot euron, stiger värdet på en placering i dollar med 10 % och när dollarn försvagas går det tvärtom. Fonderna kan skydda sina placeringar mot valutarisker enligt deras stadgar.

Likviditetsrisken

Fondens likviditet påverkas även av marknadsläget för fondens placeringsobjekt. Det är möjligt att placeringsobjekt inte kan säljas inom den planerade tidtabellen. Svag likviditet kan även påverka fondens värdeutveckling eller tidtabellen för inlösningar.

Risktagningspolitik

Risktagningen i placeringsfonder varierar enligt typ av fond och även i fonder av samma typ finns stora skillnader i risktagningen. Fondens risktagningspolitik framgår av faktabladet och fondens stadgar. Det är skäl att i dem ta reda på bland annat hur fonden använder sig av derivat. Fonder, som tar mer risker, använder sig av derivat förutom för att skydda sin portfölj även för en effektiv hantering av portföljen, dvs. strävar efter att öka fondens avkastning genom derivat.

En placerare som under placeringstiden inte kan eller vill förlora ens en del av det kapital han eller hon placerat, ska välja alternativ som medför den minsta risken. I placeringsfonderna är det i praktiken omöjligt att förlora hela det investerade kapitalet. Fondandelens värde kan emellertid sjunka på grund av förändringar i börskurserna och räntan eller på grund av misslyckade placeringsbeslut av de personer som sköter fonden. Det finns också kapitalsäkrade fonder på marknaden som garanterar återbetalning av det placerade nominella kapitalet eller en viss del av det under en tid som specificerats i faktabladet eller i stadgarna.

Risker förknippade med vissa marknader

Fonden kan även förknippas med andra risker som har att göra med vissa marknadsområden. Vad gäller s.k. utvecklande marknader kan deras verksamhetsmetoder avvika från s.k. etablerade marknader. Inom vissa marknader kan även de politiska riskerna vara betydande.

Vilka kostnader medför en placeringsfond?

Som för alla investeringar medför även placeringsfonder kostnader. Fondens kostnader kan delas in i två grupper, de kostnader som uppbärs direkt av placeraren och de kostnader som betalas från fonden.

Placeringsfondernas kostnader varierar enligt typ av fond och också enligt fondbolag. Eftersom kostnaderna påverkar placeringens avkastning, är det skäl att göra jämförelser och välja en fond som passar det egna investeringsbehovet.

En placering i en placeringsfondandel kan medföra kostnader av teckning, inlösen och eventuellt förvaring av fondandelen. Dessa uppbärs inte i alla fonder, och särskilt provisioner för inlösen är ofta differentierats så att de belönar placeringar på lång sikt. Fondbolag kan även erbjuda prisminskningar t.ex. i samband med kampanjer eller dylikt på dessa provisioner. Teckningsprovisionen beror ofta på summan som ska placeras. Många fondbolag förvarar kostnadsfritt andelar i egna fonder.

För att täcka kostnaderna för fondens verksamhet uppbär fondbolaget ett förvaltningsarvode. Dessa kostnader är bl.a. analys av placeringsobjekt, placeringsverksamhet, uträkning av värde, rapportering och underhåll av fondandelsregistret samt marknadsföring av fonden. Förvaltningsarvodet uppbärs från fondens medel, inte direkt från placeraren. Förvaltningsarvodet betalas i allmänhet som en procentandel av fondens medel. Arvodet räknas på varje värdeberäkningsdag och arvodet syns dagligen i fondens pris.

Räntefondernas teckningsprovisioner är i allmänhet lägre än aktiefondernas. För teckningen av räntefondsandelar i fonden är provisionen 0–3 % och för inlösen 0,5–1 % av det inlösta värdet. I korta räntefonder debiteras i allmänhet inte teckningsprovisioner. Teckningsprovisionerna för aktiefonder varierar mellan 0–3 % och provisionerna för inlösen mellan 0–2 % av andelens värde.

I utländska fonder är provisionerna för teckning och inlösen vanligtvis högre än i de inhemska fonderna, 1–5,5 %. Ett byte mellan samma fondbolags s.k. paraplyfonder, t.ex. från en räntefond till en aktiefond, har ofta prissatts på ett för kunden fördelaktigt sätt. Vid byte av placeringen från en fond till en annan är placeraren ändå tvungen att betala skatt på den eventuella försäljningsvinsten, som uppkommer när fonden inlöses, trots att den då byts till en ny fond. Om beskattning se kapitlet Hur beskattas fondplaceringarna?

Förmedlingsprovisionerna för handeln som placeringsfonden utövar ingår inte i förvaltningsarvodet, utan de ingår i fondens vinster och förluster från handeln.

Ytterligare information om fondernas provisioner och arvoden finns i faktabladet och fondprospektet. I vissa fonder, främst hedgefonder, kan förvaltningsarvodet vara bundet till avkastningen exempelvis så att när fondens avkastning överstiger en höjning i det jämförelseindex som omnämns i fondens stadgar, debiteras ett tilläggsarvode för den del som överstiger indexavkastningen. Även avkastningsarvodena kan uträknas på olika sätt, varvid det är skäl för placeraren att alltid kontrollera hur ett eventuellt avkastningsarvode uträknas för en enskild fond.

I placeringsfondens stadgar kan fastställas att fondandelar kan avvika från varandra i fråga om hur mycket fondbolaget debiterar placeringsfondens tillgångar för förvaltningen av fonden.

Stadgarna ska fastställa på vilka grunder placerarna kan teckna andelar som avviker från varandra i fråga om förvaltningsarvodet. Ett kriterium kan då vara till exempel beloppet på de tillgångar placeraren investerar eller fondens marknadsområde.

Kostnaderna för ETF-fonder

Förvaltningsarvodena för ETF-fonder är ofta lägre än för vanliga placeringsfonder. Förvaltningsarvodet för ETF-fonder som följer en passiv placeringsstrategi varierar mellan 0,1 –0,5 %. Det finns emellertid också många dyra ETF-fonder på marknaden. Utöver förvaltningsarvodena förekommer i fonderna även andra kostnader, vilka växlar bland annat enligt den stat där de är registrerade.

Placeraren betalar värdepappersförmedlaren handelsprovision för handeln med ETF-fonder. Också skillnaden mellan köp- och försäljningspris kan ibland vara en betydande kostfaktor. ETF förvaras på samma sätt som aktier, så förvaringen kan orsaka kostnader.

Fondens löpande kostnader

Ovan beskrivna arvoden och provisioner har fastställts i fondens stadgar. För att underlätta jämförelsen av de arvoden och provisioner som i praktiken uppbärs i fonder, publiceras ett mått som kallas Årlig avgift (tidigare känt som TER) för varje UCITS-fond. Den årliga avgiften beskriver fondens helhetskostnader på årsnivå. I den ingår alla kostnader förutom handelsarvoden samt eventuella arvoden bundna till avkastningen.

Den årliga avgiften underlättar särskilt jämförelsen mellan fonder i olika länder. I Norden är den årliga avgiften ofta mycket nära fondens förvaltningsarvode. I vissa länder är förvaltningsarvodet som uppbärs från fonden mindre än vad som är praxis i Norden, men istället uppbärs från fondens tillgångar andra kostnader som har att göra med skötseln av fonden, till exempel kostnader för revision eller myndighetstillsyn.

Vad är det skäl att uppmärksamma vid valet av placeringsfond?

Före valet av placeringsfond är det skäl för spararen att klargöra för sig själv, varför han eller hon sparar. Är det fråga om målsparande för något köp, komplettering av pensions-skyddet eller samlande av något slags säkerhetskassa för sämre tider eller något annat? Först och främst är det viktigt att man bedömer sitt förhållningssätt till placeringsriskerna: om man vill eller kan ta risker.

Det är också skäl för spararen att fundera på vilken andel fondbesparingarna har eller kommer att ha av den egna totalförmögenheten, till vilken vanligtvis hör depositioner, eventuellt övriga värdepapper, sparförsäkringar, bostad och fritidsbostad.

En spridning av förmögenheten på olika objekt ökar den ekonomiska tryggheten bland annat med tanke på konjunkturväxlingar och inflation. Det är också alltid bra att reservera sig för överraskande och snabba behov av kontanter.

De egna sparmålen, åldern, familjeförhållanden osv. inverkar väsentligt på valet av lämpliga placeringsobjekt. Det är skäl att då och då ompröva målsättningen på nytt, eftersom livssituationen växlar till exempel när man grundar familj, inkomstnivån stiger eller sjunker, man går i pension osv. När man blir äldre lönar det sig ofta att flytta tyngdpunkten för placeringarna till mindre riskfyllda placeringar. Om däremot den sannolika placeringstiden blir längre, kan man ta större risker.

Avkastningsförväntningarna

Det lönar sig att vara realist i fråga om avkastningsförväntningarna. Typen av fond påverkar i betydande grad förväntningar kring placeringsfondens avkastning. Räntefondernas avkastningsförväntningar beror på i första hand på räntenivån och dess växlingar och aktiefondernas på aktiemarknadens utveckling. Därtill påverkas avkastningen även av bl.a. förmågan hos såväl de analytiker som är ansvariga för placeringsfondens ledning och placeringsverksamhet som även enskilda portföljförvaltare att välja avkastande objekt och förlägga köp och försäljningar till en gynnsam tidpunkt.

Placeringsfonderna ger på lång sikt i snitt samma avkastning som aktie- och räntemarknaden där fondens medel är placerade. Det finns också placeringsfonder som eftersträvar avkastning i alla marknadslägen, så kallad absolut avkastning. Avkastningen på placeringsfonderna påverkas givetvis också av kostnaderna för placeringarna, som det är skäl att jämföra. Mer om kostnaderna i kapitlet Vilka kostnader medför en placeringsfond?

Fondbolaget bör alltid erbjuda kunden ett faktablad före teckningen av fondandelar. Av faktabladet framgår i praktiken alla viktiga faktorer som påverkar placeringsbeslutet.

I de flesta fonders stadgar nämns det ett jämförelse- dvs. benchmark-index, vars avkastning fonden på lång sikt strävar efter att överskrida. I allmänhet är fondernas mål att överträffa det jämförelseindex som fastställts i stadgarna.

Risk

Avkastningsförväntningarna och risken går hand i hand. Ju större avkastning som eftersträvas, desto större risk måste accepteras. Om man däremot vill ha säkra alternativ,

måste man pruta på avkastningen. Aktiekurserna kan ibland stiga eller sjunka under långa tider, och ibland är utvecklingen jämnare. Även räntefluktuationerna kan vara stora och de påverkar räntefondernas avkastning. Mera om riskerna i kapitlet Vilka är riskerna med placeringsfonder?

Placeringstid

Även om placeringsfondandelarna snabbt kan ändras till kontanter, lönar det sig att placera pengar tålmodigt i fonderna och särskilt i aktiefonderna eftersom de får ligga kvar i placeringarna under en lång tid. Då har spararen möjlighet att välja när han avstår från sina andelar, och behöver inte lösa in dem till ett lågt pris när marknadsläget är svagt. Valet av placeringsfond kan påverkas av om det är fråga om regelbundet sparande eller placering av en större engångssumma, till exempel ett arv. En del fonder erbjuder flexibla sparmöjligheter också för små engångssummor, en del förutsätter däremot först en viss minimiplacering. En månadssparare kan delta med så lite som 20 euro i månaden.

Fondförsäkringar

Placeringsfonderna är ofta också objekt för placerings- och pensionsförsäkringar, varvid man talar om fondförsäkringar. De placeringsfonder som ingår i försäkringen är försäkringsbolagets egendom och därför kan försäkringstagaren byta från en fond till en annan utan att betala skatt för försäljningsvinst. Avkastningen på en försäkringsplacering beror enbart på avkastningen från de placeringsfonder som är förknippade med den. Sålunda bör man alltid då man planerar att ta en fondförsäkring vid valet av enskilda fonder överväga samma saker som vid direkt fondsparande.

Exempel på val av fond

Med hjälp av följande frågor och svar strävar vi efter att hjälpa läsaren att hitta det bästa placeringsfundsalternativet:

För hur lång tid har du avsikt att placera?

- Placeringsens tidshorisont är betydelsefull bland annat för att i mycket kortsiktiga placeringar kan kostnaderna eller en kursnedgång eller ändring i räntenivån förorsakad av en förändring i marknadssituationen sluka en stor del av avkastningen. Placeringstiden inverkar också på placeringsrisken.
- Aktiefonder och hävstångsfonder lämpar sig för långsiktiga placeringar. Aktiefonderna har också på lång sikt avkastat bäst. Ju långsiktigare en aktieplacering är, desto mindre är den risk som beror på kursfluktuationer.
- Om placeringen är avsedd för en mycket kort tid, exempelvis ett år, är det bästa alternativet ofta antingen en penningmarknadsfond eller annan kort räntefond. De korta räntefonderna är inte ett bra alternativ för långsiktigt sparande, varför det lönar sig att överväga andra alternativ om spartiden blir längre än ett år.

Är du redo att ta risker, och om du är det, hur stora?

- Risk innebär att placeringen inte ger någon avkastning och att en del av kapitalet också kan gå förlorat på grund av fluktuationer på aktie- eller räntemarknaden.
- Penningmarknadsfonderna och närmast de korta räntefonderna är alternativ förenade med den minsta risken, men är under normala förhållanden också de placeringsfonder som avkastar sämst. Deras placeringsobjekt är förknippade med företagsrisk.
- Långa räntefonder lämpar sig för som långsiktig placering både för att undvika och minska aktiemarknadsrisken.
- Blandfondernas avkastning baserar sig på avkastningen på aktie- och räntemarknaden. Blandfonden lämpar sig därför för försiktiga placerare, som önskar få en bättre avkastning än vad som kan uppnås i rena räntefonder och som därför även är redo att ta den risk som är förknippad med aktiemarknaden. Samma resultat kan uppnås också genom att själv fördela sina placeringar på såväl aktiefonder som räntefonder. Då bör man själv reagera på förändringarna i marknadssituationen.
- För dem som accepterar riskerna på aktiemarknaden lämpar sig aktiefonderna, vilkas avkastning och risker är beroende av aktiekursernas utveckling inom det marknadsområde, på vilket de placerar. Stora förändringar i aktiekurserna är idag ofta

globala. En spridning av placeringarna geografiskt ökar emellertid antalet placeringsobjekt som står till förfogande och minskar företagsrisken som är förknippad med enskilda placeringsobjekt samt den landsrisk som är förenad med ett visst område.

- Branschfonder, dvs. sektorfonder, eller fonder som placerar i bolag av en viss storlek kan ha bättre eller sämre framgång än aktierna i medeltal. Risken är större än för en vanlig aktiefond.
- För långsiktig placering lämpar sig en indexfond, som placerar i ett visst index och vars kostnadsstruktur är mycket fördelaktigt och risken är densamma som för indexet.
- Risktagaren kan välja en specialplaceringsfond, hävstångsfond eller hedgefond, som investerar i aktier och derivatavtal eller till exempel i en fond som placerar på utländska marknader stadda i utveckling.

Vill du ha årlig avkastning, som du kan använda eller återplacera?

- Som placeringsobjekt för den som önskar regelbunden avkastning lämpar sig avkastningsandelar i en placeringsfond som enligt sina stadgar uppger att den strävar efter en så jämn årlig avkastning som möjligt. Så gott som samtliga fondandelar kan emellertid inlösas alla vardagar, varför de snabbt kan omvandlas till kontanter (med undantag av några specialfonder). På den utbetalda avkastningen utgår kapitalinkomstskatt.

Är det bättre att du får avkastningen först senare och inte behöver fundera på återplacering av avkastningen?

- I sparskedet lämpar sig tillväxtandelar i en sådan fond vars risktagningspolitik motsvarar den egna målsättningen, varvid avkastningen blir inestående och växer "ränta på ränta" utan skatter och kostnader.
- På tillväxtandelarna betalas skatt då de inlöses och man kan sålunda själv besluta om tidpunkten för beskattningen.

Placeringspolitiken framgår av prospektet

När man är på det klara med de egna utgångspunkterna, är det skäl att i placeringsfondens faktablad och vid behov stadgar ta reda på vilken placeringspolitik, avkastningsmålsättning, placeringsobjekt, eventuella etiska målsättningar osv. närmast motsvarar de egna önskemålen. Också genom att ta direkt kontakt med fondbolaget får man information om de fonder det förvaltar. Placeringsfonden ska alltid följa en placeringspolitik som grundar sig på placeringsfondens stadgar.

Hur skaffar man sig placeringsfondsandelar?

Du kan börja spara i en placeringsfond när som helst då det passar dig. När du har valt placeringsfond, ta kontakt med fondbolaget eller banken, som sköter teckning och inlösen för fonden.

Teckning och inlösen

Fondbolaget tar vanligtvis fortgående emot nya placeringar i de placeringsfonder som de förvaltar, dvs. spararna kan alltid teckna fondandelar. I praktiken är det bäst att ta kontakt med fondbolaget per telefon, via internet eller genom att besöka banken. Även vissa värdepappersförmedlare tar emot fondteckningar. Teckningen görs genom att betala placeringssumman till fondbolaget. På motsvarande sätt inlöser fonden andelen när andelsägaren vill avstå från sin andel och kunden får som snabbast sina pengar på bankkontot följande bankdag.

Teckningen och inlösen genomförs såsom noggrannare fastställts i fondens stadgar. Till skillnad från aktiehandeln köper man inte ett visst antal fondandelar utan med en viss summa. Det exakta antalet fondandelar blir klart först efter teckningen. I allmänhet har det fastställts i fondens stadgar ett visst klockslag före vilket de teckningar eller inlösen som skett genomförs på samma dag.

Fonder som placerar i andra objekt, till exempel värdepapper, utför vanligtvis teckningar och inlösen mer sällan. För att teckningar och inlösen ska träda i kraft förutsätts även en förhandsanmälan. Verksamhetsmetoderna för varje enskild fond framgår i fondens stadgar.

Andelens värde

Priset på en fondandel är vid köp och försäljning dess faktiska värde. Det räknas varje bankdag ut så att från marknadsvärdet på fondens investeringar avdras fondens eventuella skulder och det nettovärde som fås delas med antalet fondandelar i omlopp vid den aktuella tidpunkten.

Fondandelens värde ska enligt lagen om placeringsfonder publiceras minst två gånger per månad. De flesta fonder publicerar värdet på sina andelar och förändringarna i dem dagligen.

Andelsbevis

I allmänhet utfärdas inget separat tryckt andelsbevis över fondandelarna, utan de förvaras i ett fondandelsregister som upprätthålls av fondbolaget. Andelsägaren har emellertid alltid rätt att också få ett skriftligt andelsbevis, som kan behövas till exempel i situationer när andelen pantsätts som säkerhet för ett lån.

Minimiplacering

En del fonder har en undre gräns för placeringar. Minimiplaceringens storlek varierar från 100 euro till 10 000 euro. I index- och räntefonder kan minimimängden vara större. Därtill finns det fonder som i första hand är avsedda för institutionsinvestorer, vars minimiplaceringar kan vara flera miljoner. Tilläggsplaceringar kan ofta göras i mindre poster. I flera placeringsfonder kan man även spara regelbundet i små poster, exempelvis månatligen. Den minsta månadsplaceringen växlar från 20 euro uppåt.

Hur få information?

Det finns mycket information tillgänglig om fonder. Grundläggande uppgifter om en placeringsfond finns i fondprospektet och faktabladet, som alla europeiska placeringsfonder ska ge. Fondprospektet innehåller också fondens stadgar. Utländska fonder som marknadsför sina andelar i Finland är tvungna att publicera ett faktablad antingen på finska eller svenska eller på ett annat av Finansinspektionen godkänt språk. Fondbolagen informerar också om de placeringsfonder de förvaltar med hjälp av fondmeddelanden, halvårs- eller kvartalsöversikter och årsberättelser.

Innan man väljer placeringsfond är det skäl att åtminstone bekanta sig med faktabladet. Behändigast lyckas detta på fondbolagets internet-sidor. Faktabladet underlättar inbördes jämförelse av fonderna och valet av fond. Det är fondbolagets skyldighet att hålla faktabladet à jour och tillgängligt för spararna. Av faktabladet framgår bland annat fondens placeringspolitik, placeringsmål, avkastningsförväntningar och risknivå, samt fondens tidigare avkastning. Faktabladet innehåller också en rekommendation om vem fonden lämpar sig för och ett ställningstagande om en lämplig placeringstid. Faktabladet har också uppgifter om teckning och inlösen av fondandelarna samt om fondens provisioner och arvoden och totalkostnader för placeringen.

Noggrannare information om fondens verksamhet, placeringspolitik och risker hittas i fondprospektet.

Massmedia upplyser

Fondandelarnas kursutveckling kan man följa med på internet, text-tv och tidningarnas ekonomisidor, av vilka framgår prisuppgifterna för inhemska och också för utländska fonder. Alla fondandelars pris publiceras inte dagligen. Av de flesta uppställningarna framgår fondens värde, värdeförändring från föregående handelsdag och förändring per månad. dessa.

Uppföljning och jämförelse av fonder

Det är skäl att jämföra placeringsfondernas avkastning inbördes och också med konkurrerande placeringsalternativ, såsom placeringar direkt i aktier eller masslån. Även massmedia publicerar sådana jämförelser.

Inbördes jämförelse mellan olika fonder underlättas av faktabladet, som har förenhetligats inom EU-området. I faktabladet presenteras sammanfattat fondens centrala egenskaper och de mest betydande riskerna. Bifogat denna guide finns ett forbundet faktablad.

Vid jämförelsen är det skäl att uppmärksamma att objekten verkligen är jämförbara. De flesta fonder uppger i sina stadgar jämförelseindexet vars avkastning de strävar efter att överskrida. En fond som investerar i inhemska aktier kan ha som jämförelseindex OMXH Cap-avkastningsindexet eller OMXH 25-indexet som Helsingforsbörsen räknar ut. Som jämförelseindex för en aktiefond som placerar inom euroområdet används till exempel Euro STOXX 50.

Vid jämförelsen av fondernas avkastning är det skäl att välja en tillräckligt lång tidsperiod. Vid jämförelsen av exempelvis aktiefonder är det bra att välja minst 3–5 år. En jämförelse på basis av avkastningen endast under några månader kan leda till t.o.m. mycket felaktiga förväntningar om fondernas avkastning.

Tidigare avkastning utgör emellertid inte en garanti för motsvarande avkastning i framtiden.

Avkastningen av en räntefond kan jämföras med till exempel avkastningen på depositioner eller andra räntebärande placeringsobjekt. Avkastningen av en räntefond som investerar inom euroområdet jämförs med ränteindexet för området. Om fonden delar upp sina investeringar på både aktier och masslån, ska man notera i vilket förhållande den investerar i aktier och i ränteobjekt och avväga jämförelseindexet på samma sätt, t.ex. 50 % av avkastning på ränteindex och 50 % avkastning på aktieindex.

Det finns allt mer färdigt material att tillgå vid jämförelser mellan placeringsfonder. Suomen Sijoitustutkimus publicerar nyttig information om inhemska och utländska fonder på sina hemsidor www.sijoitustutkimus.fi samt i en fondrapport, Rahastoraportti, som utkommer månatligen både tryckt och avgiftsfritt på internet www.rahastoraportti.fi. I fondrapporten finns uppgifter om enskilda fonders avkastningsutveckling, provisioner och arvoden, fondens storlek, nettoteckningar och eventuella minimiteckningar. I fondrapporten jämförs avkastningen och risken för alla inhemska och även flera utländska fonder under olika långa tidsperioder. Där finns färdigt uträknade ett antal nyckeltal, med hjälp av vilka fondplaceringarnas realiserade avkastning samt den risk som varit förknippad med realiseringen kan granskas. Av rapporten framgår också förklaringarna till siffrorna.

Olika fonders framgång kan också jämföras med hjälp av tjänsterna Morningstar och Eufex. Bägge kan man bekanta sig med på tjänsteleverantörernas egna sidor på internet. Morningstar indelar fonderna så att placeringsfonder som valt likadan placeringspolitik hör till samma klass. I avkastningsjämförelsen beaktas fondens avkastning, teckningsarvode och volatilitet. Fonderna placeras i rangordning i sin egen klass enligt riskkorrigerad avkastning.

Översikternas nyckeltal

Andelsägaren kan följa med resultatet av fondens portföljförvaltares arbete med hjälp av de nyckeltal som publiceras i översikterna. Av dem framgår aktivitet, risktagning och avkastningens avvikelse från jämförelseindexet samt fondens kostnader. De nyckeltal som publiceras är: volatilitet, tracking error, måttet Årlig avgift, portföljernas omsättningshastighet samt fondens kostnader för handel.

Tracking error, dvs. aktiv risk. Ett nyckeltal med vilket placeringsfondens avkastning jämförs med jämförelseindexets avkastning. Procenttalet anger hur mycket fonden har avvikit från jämförelseindexet.

En hög siffra betyder att placeringens avkastning har fluktuerat kraftigt. En låg siffra anger att avkastningen följer jämförelseindexets avkastning.

Löpande kostnader. Den årliga avgiften beskriver fondens helhetskostnader på årsnivå. I det ingår alla kostnader förutom handelsarvoden samt eventuella arvoden bundna till avkastningen.

Portföljens omsättningshastighet. Nyckeltalet anger hur många gånger fondens värdepapper i genomsnitt omsatts under rapporteringsperioden. Det beskriver portföljförvaltarens aktivitet. Talet jämför den totala summan av antingen anskaffade eller sålda värdepapper under perioden med fondens genomsnittliga kapital. Till jämförelsetal väljs den mindre summan. Om omsättningshastigheten är 1, betyder det att fondens värdepapper har omsatts i medeltal en gång under perioden.

Fondens omkostnader för handeln uppges i procent av fondkapitalet under de föregående 12 månaderna före rapporteringstidpunkten. Som omkostnader orsakade av värdepappershandel betraktas de arvoden som betalats till förmedlare samt kostnaderna för valutaväxling. På många marknadsplatser kan handel idkas utan separata kostnader, varvid arvodena ingår i skillnaden mellan värdepapprens köp- och säljkurs. På räntemarknaden är detta normalt praxis. Ifall fondbolaget idkar handel också till nettopris utan speciellt förmedlingsarvode, måste detta nämnas vid uppgivande av omkostnaderna för handeln.

I samband med omkostnaderna för handeln meddelas närkretsen, till exempel börsförmedlaren inom den egna bankkoncernen, hur stor andel förmedlingsarvodena utgör av totalarvodena.

Närkretsens arvoden meddelas per fond som en procentandel av förmedlingsarvodet som fonden betalar.

Hur beskattas fondplaceringarna?

Den avkastning som utdelas till placeringsfondsandelens ägare och den eventuella försäljningsvinsten i samband med inlösen, dvs. överlåtelsevinsten, är kapitalinkomster, på vilka upp bärs skatt.

Fondbolaget innehåller skatten för avkastningen i samband med utbetalningen. Placeringsfondsandelarna och de mottagna avkastningsandelarna av dem behöver man inte i allmänhet själv anmäla till skattemyndigheten, eftersom fondbolaget lämnar dessa uppgifter direkt till skattemyndigheten, varvid de syns redan i den förhandsifyllda skattedeklarationen. Detsamma gäller överlåtelsevinster och -förluster som uppkommer vid inlösen av fondandelarna.

Byte av avkastningsandelar till tillväxtandelar inom samma placeringsfond och tvärtom är skattefritt. Skatt ska betalas på försäljningsvinsten även om man byter från en fond till en annan som administreras av samma fondbolag, exempelvis från en aktiefond till en räntefond.

En förlust, som uppkommit i samband med inlösen får dras av från överlåtelsevinster under skatteåret och de fem följande åren.

Överlåtelsevinsten uträknas genom att från inlösningspriset avdra teckningspriset och kostnaderna för anskaffningen. Alternativt kan det så kallade anskaffningsutgiftsantagandet utnyttjas. Då får man från inlösningspriset dra av 40 procent som anskaffningsutgift för fondandelar som ägts minst 10 år och 20 procent för andelar som ägts en kortare tid. I skattedeklarationen uträknas försäljningsvinsterna automatiskt på det förmånligaste sättet för den skattskyldiga.

Om endast en del av samma fonds likadana andelar inlöses, räknar man vid uträkningen av anskaffningspriset med att de först anskaffade fondandelarna säljs först. Ofta kan det emellertid vara fördelaktigt att avvika från denna praxis. Med en redogörelse i samband med skattedeklarationen kan man hänföra försäljningarna antingen genom fondandelarnas nummer eller teckningsnummer till vissa fondandelar. I samband med inlösen ska man meddela om detta till fondbolaget, så att det kan lösa in de önskade fondandelarna. Genom att själv korrigera skattedeklarationen kan man med hjälp av portföljrapporten påvisa anskaffningsutgiften för de inlösta fondandelarna, dvs. avvikelsen från de tidigare nämnda uträkningsprinciperna.

Gåvoskatt

Då fondandelarna ges som gåva är det skäl att redan vid överlåtelsen av gåvan reservera sig för att inlösen av fondandelarna i sinom tid löper så fördelaktigt och enkelt som möjligt. När man alltid gör en gåvoskattedeklaration är det senare lätt att uppvisa fondandelarnas värde vid tidpunkten för gåvan. Det är alltså skäl att göra deklarationen trots att gåvan är skattefri.

Ingen gåvoskatt utgår för en gåva av samma gåvogivare, om gåvornas värde ligger under 4 000 euro under tre år. Exempelvis kan båda föräldrarna under tre år var för sig ge sitt barn under 4 000 euro, dvs. sammanlagt under 8 000 euro, utan gåvoskattepåföljder.

I många familjer anskaffas fondandelar regelbundet med barnbidraget. Båda föräldrarna kan sålunda var för sig månatligen ge andelar till ett värde av 111 euro per barn utan skatt.

Mer om beskattning i Børsstiftelsens Placerarens skatteguide.

Fondbolagets administration

Placeringsfondens placeringsverksamhet och administration sköts av ett fondbolag, vilket vanligen förvaltar flera olika fonder. I Finland har fondbolagen huvudsakligen grundats av banker och placeringserviceföretag, men det existerar även helt självständiga fondbolag. För att grunda ett fondbolag krävs tillstånd av Finansinspektionen för verksamheten.

Fondbolagets ledning och personal förutsätts vara förutom yrkeskunniga även för övrigt lämpliga för uppgiften. Också fondbolagets aktieinnehav är föremål för övervakning av myndigheterna.

Fondbolagets aktiekapital ska varar minst 125 000 euro och dessutom ska det egna kapitalet utgöra 0,02 % av den summa, som det sammanräknade värdet av de placeringsfonder det förvaltar överstiger 250 miljoner euro. Det totala beloppet eget kapital behöver inte överstiga 10 miljoner euro.

Fondbolagen kan nuförtiden om de så önskar med utvidgad koncession också erbjuda sina kunder placeringsrådgivning och individuell egendomsförvaltning.

Fondbolaget har rätt att använda utomståendes tjänster, till exempel portföljförvaltningstjänster, då tillräckliga bestämmelser om dessas kvalitet och omfattning inkluderats i fondbolagets stadgar. Fondbolagets ansvar kan inte överföras på någon utomstående.

Placeringsfonderna hos oss, liksom på annat håll i Europa, köper ofta portföljförvaltningstjänster för de placeringsfonder de förvaltar av särskilda förmögenhetsförvaltningsbolag. Detta är vanligt i synnerhet då man placerar utomlands, då ett förmögenhetsförvaltningsbolag verksamt just på ifrågavarande marknadsområde har goda möjligheter att uppnå det bästa resultatet för placerarna. Förmögenhetsförvaltningsbolaget ska alltid stå under tillsyn av myndigheterna i det land där det är beläget.

Andelsägarstämma

Placeringsfondernas andelsägare väljer åtminstone en tredjedel av fondbolagets styrelsemedlemmar och minst en revisor. Valet förrättas enligt fondens stadgar vid den årliga andelsägarstämman. Varje fondandel i placeringsfonden medför en röst vid stämman. De fondandelar som fondbolagets aktieägare och deras närmaste krets äger medför emellertid inte rösträtt vid andelsägarstämman.

Om fondbolaget förvaltar många placeringsfonder, kan för placeringsfonderna väljas ett representantskap, som å sin sida väljer representanter för andelsägarna i fondbolagets styrelse.

Placeringsfond

SiPlaceringsfonden utgör i placeringsfondsverksamheten helheten av de samlade tillgångarna och förpliktelserna. Placeringsfondens tillgångar hör till fondandelsägarna. Minimibeloppet för placeringsfondens tillgångar är två miljoner euro och placeringsfonden ska ha minst 50 fondandelsägare (i specialplaceringsfonder är minimibeloppen mindre). Placeringsfondens stadgar fastställs av Finansinspektionen. Specialplaceringsfonders stadgar skickas till Finansinspektionen, men de fastställs inte skilt.

Ägarstyrning

Fondbolagets styrelse måste godkänna målsättningen och verksamhetsformerna för utnyttjandet av rösträtt vid de bolags bolagsstämmor, i vars aktier fonden har investerat. Ägarstyrningens målsättning måste offentliggöras i fondprospektet för varje förvaltd placeringsfond. Därtill måste det av placeringsfondens halvårsrapport och årsberättelse framgå uppgifter om hur den rösträtt som hänför sig till placeringsfonden har använts under den rapporterade tiden. Finansbranschens Centralförbund rf har gett en rekommendation om fondbolagens ägarpolitik, i vilken fondbolagen rekommenderas uppgöra och publicera sina principer för ägarstyrningen. Dessutom rekommenderas att fonderna uppgger de mest betydande enskilda åtgärderna och ställningstagandena i fråga om användningen av ägarstyrningen till andelsägarna på ett ändamålsenligt sätt, till exempel på internet.

Fondbolag	Placeringsfond	Förvaringsinstitut
Placeringsbeslut och administration	Består av värdepapper. Placerarna äger fondandelarna.	Förvaring av placeringsfondens tillgångar och betalningsrörelsen samt tillsynen

Lagen om placeringsfonder och tillsynen över fonderna

De finländska placeringsfondernas verksamhet regleras av lagen om placeringsfonder och alternativa investeringsfonder (till exempel specialplaceringsfonder) av lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder. Lagen om placeringsfonder baserar sig på EU:s direktiv om placeringsfonder (UCITS) och lagen om förvaltare av alternativa investeringsfonder på EU:s direktiv om förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIFMD).

I lagen om placeringsfonder föreskrivs om placeringsfondsverksamheten. Lagen inddelar placeringsfonderna i två grupper: placeringsfonder som följer direktivet om placeringsfonder, dvs. UCITS-placeringsfonder, och specialplaceringsfonder. I lagen ingår för placeringsfonderna i enlighet med direktivet om placeringsfonder detaljerade bestämmelser om hur de risker som placeringsfondverksamheten orsakas ska spridas, medan åter en specialplaceringsfond kan avvika från dessa krav. Lagen innehåller också bestämmelser om fondbolag och förvaringsinstitut samt om fondernas marknadsföring och informationskyldighet, såsom om årsberättelser, halvårsrapporter, kvartalsrapporter, fondprospekt, faktablad samt om fusion, delning och upplösning av fonder.

Lagen om placeringsfonder gör det möjligt att överföra fondandelarna till värdeandels-systemet, men enbart andelar från placeringsfonder som är börsnoterade räknas.

Reglerna för riskspridning

En central princip för placeringsfonderna är att sprida de risker som orsakas av placeringsfondsverksamheten. För placeringsfonder som följer direktivet om placeringsfonder, har i lagen fastställts exakta bestämmelser för hur tillgångarna ska spridas på olika placeringsobjekt och hur mycket som får investeras i enskilda placeringsobjekt. Utöver i värdepapper och andra finansieringsinstrument kan fondbolaget investera placeringsfondens tillgångar också i inhemska och utländska penningmarknadsinstrument. Fonderna ska huvudsakligen placera i objekt som är föremål för offentlig handel.

Möjligheten för placeringsfonder som följer direktivet om placeringsfonder att placera i ett och samma objekt begränsas så att de får investera högst 10 % av fondens tillgångar i en och samma emittents värdepapper eller penningmarknadsinstrument. Placeringsfonderna får investera högst 20 % av sina tillgångar i samma kreditinstituts depositioner. Stora placeringar i samma emittents värdepapper eller penningmarknadsinstrument begränsas så, att totalt högst 40 % av placeringsfondens tillgångar får vara andelar på 5 %. Begränsningen gäller inte depositioner.

I värdepapper emitterade av offentliga samfund kan emellertid investeras mera än ovan nämnda begränsningar anger, eftersom de anses innebära mindre risker än andra objekt. Sålunda får placeringsfonden placera i samma emittents eller garants värdepapper eller penningmarknadsinstrument högst 35 % av placeringsfondens tillgångar, när emittenten eller garanten är finska staten, en annan stat eller ett offentligt samfund nämnt i lagen om placeringsfonder.

Om det i fondens stadgar speciellt anges får fondbolaget placera mer än 35 % av placeringsfondens tillgångar i ovan nämnda värdepapper eller penningmarknadsinstrument emitterade av stater eller offentliga samfund.

Placering i derivat

Alla fonder får bedriva handel med derivatavtal för att skydda värdet på sin portfölj. Många fonder bedriver också handel med derivat för att främja en effektiv förmögenhetsförvaltning, dvs. för att uppnå extra avkastning. Enligt lagen om placeringsfonder får inte den motpartsrisk som orsakas av en investering i ostandardiserade optioner för samma motparts del överstiga 10 % av placeringsfondens tillgångar, om motparten är ett kreditinstitut och i annat fall 5 % av placeringsfondens tillgångar.

Om derivatavtal används i placeringsfondens placeringsverksamhet, måste det i stadgarna anges hurdana de är, för vilket ändamål och hur mycket de används, vem som är motpart vid ostandardiserade derivatavtal samt klargöras de metoder för riskhantering som fondbolaget kommer att tillämpa i derivathandel.

Kontanter

En placeringsfond ska alltid ha de kontanta medel som behövs för att fondandelar ska kunna inlösas utan besvär. De kontanta medlen får utgöra högst 25 % av fondens värde och de kan enligt Finansinspektionens anvisningar placeras i penningmarknadsinstrument som jämföras med kontanter.

Tillsyn

Placeringsfondernas verksamhet står under Finansinspektionens tillsyn.

Utländska placeringsfonder

Placeringsfonder som registrerats utomlands kan liksom de inhemska fonderna indelas i UCITS-fonder som är i enlighet med direktivet om placeringsfonder, och alternativa investeringsfonder (AIFMD). På dylika placeringsfonder tillämpas lagstiftningen i hemstaten. Fonder som hör hemma inom EES-området och som uppfyller förutsättningarna i direktivet får sålunda marknadsföra sina andelar i Finland efter anmälan till Finansinspektionen, som beviljar fonden tillstånd till marknadsföring.

Placeringsfonder som inte hör hemma inom EES-området eller inte uppfyller förutsättningarna i direktivet, får i Finland marknadsföra sina andelar till allmänheten endast med finansministeriets tillstånd.

Fördelarna med fondsparande i ett nötskal

- Riskspridning: tillgångarna placeras i flera objekt, varvid risken minskar.
- Lättskött: man behöver inte själv aktivt följa med marknaden.
- Kan snabbt omvandlas till kontanter: teckningen av fondandelarna (köp) och inlösen (försäljning) sker snabbt och lätt.
- Mångsidiga alternativ: olika typer av fonder för mångahanda behov.
- Sakkunskap: sakkunniga, som fortgående följer med marknaden och fondernas utveckling, fattar placeringsbesluten och har hand om placeringsverksamheten.
- Inbesparingar i handeln: placeringsfonden idkar handel med stora poster och följaktligen till lägre kostnader än privatpersoner. En placeringsfond kan idka handel med värdepapper skattefritt.
- Avkastning: avkastningen på avkastningsandelarna utdelas årligen, tillväxtandelarnas årliga avkastning läggs till fondandelens värde.
- Tillsyn: fondbolaget informerar om sina fonders framgång stadgeenligt, myndighetstillsynen garanterar å sin sida skyddet för placeraren och man kan dagligen följa med fondens utveckling.

Ordlista

Absolut avkastning

En positiv avkastning oberoende av marknadsläget, vilket grundar sig på en aktiv placeringspolitik, med vilken man strävar efter att skydda sig för marknadsrisken. Placeringarna sprids på olika objekt och placeras också i derivat.

AIFMD

EU:s direktiv om förvaltare av alternativa investeringsfonder.

Aktie

En andel i ett bolags aktiekapital. Aktien medför rätt till bolagets vinstutdelning, förtur vid bolagets nyemission och rätt att delta i bolagsstämman.

Aktieemission

Ett aktiebolags nya aktier eller av bolaget förvärvade aktier ges ut till aktieägarna eller riktas till någon annan grupp. Aktieemissionen kan antingen vara avgiftsbelagd eller avgiftsfri.

Aktiefond

En placeringsfond som huvudsakligen placerar sina tillgångar i aktier.

Alternativ investeringsfond

Andra fonder än UCITS-fonder. Kan vara en specialplaceringsfond eller en kapital- eller fastighetsfond i form av ett kommanditbolag.

Analytiker

En placeringsforskare, som analyserar marknaden och olika företags verksamhet och utveckling.

Avkastningsandel

Den andel av vinsten i en placeringsfond som utdelas till ägarna. Den andel i en placeringsfond på vilken avkastningen läggs till fondandelens värde.

Bankfirma

Ett placeringsserviceföretag som förmedlar värdepapperstransaktioner, erbjuder förmögenhetsförvaltning och andra placeringstjänster, men inte kan ta emot depositioner av allmänheten.

Benchmarkindex

Se jämförelseindex

Blandfond

En placeringsfond som placerar såväl i aktier som räntebärande objekt.

Blue chip-bolag

Ett stort och känt börsbolag, som har en lång verksamhetshistoria och som uppnått en stabil och stark ekonomisk ställning.

Börsbolag

Ett bolag, med vars aktier handel idkas på börsen.

Derivat

Ett placeringsinstrument vars värde baserar sig på värdet av ett underliggande objekt, såsom värdepapper, index, valuta, förnödenhet eller rättighet.

Derivatmarknaden

Marknad där föremål för handeln är derivat.

Dividend

Den vinstandel som ett aktiebolag årligen utdelar till sina aktieägare.

Duration

Ett mått på avkastnings- och prisrisken för den tid under vilken kapitalet och räntan för ett skuldebrev eller en fondandel i medeltal återbetalas till placeraren. Den mäter också hur känsligt värdet på skuldebrevet är för förändringar i räntenivån: ju längre duration, desto större risk. Om durationen till exempel är 5, innebär det att skuldebrevets pris ändras med cirka 5 %, om ränteavkastningen förändras med en procentenhet.

Effektiv avkastning

Värdepapprets avkastning i förhållande till dess marknadsvärde.

Emission

Utgivning av värdepapper, såsom aktieemission.

Emission

En aktieemission eller försäljning av masslån till allmänheten.

Emittent

Ett företag, stat, kommun eller annat offentligt samfund, som har rätt att emittera värdepapper.

Enhanced index-placeringsfond

En fond som huvudsakligen placerar i enlighet med jämförelseindexet, men den tillåtna avvikelsen för att skaffa extra avkastning, tracking error, är större än för en traditionell indexfond.

ETF, Exchange Traded Fund

Placeringsfond, med vars andelar handel idkas på börsen.

Euriborräntor

De dagligen publicerade referensräntorna inom euroområdet.

Feeder-fond

Se fondandelsfond.

Fondandelsfond

En placeringsfond som placerar i andra placeringsfonder.

Fondbolag

Ett bolag som förvaltar en placeringsfond.

Futur

Ett avtal till vilket hör skyldighet att köpa eller sälja avtalets underliggande objekt, till exempel en aktie vid en viss tidpunkt i framtiden till ett överenskommet pris.

Företagsräntefond

En fond som placerar i masslån emitterade av företag.

Företagscertifikat

Sekundärdugligt skuldebrev utan säkerhet, som utgivits av ett företag och där lånetiden är högst 12 månader.

Förvaringsinstitut

En bank, en värdepappersförmedlare eller ett aktiebolag som fått koncession för verksamhet som förvaltningsinstitut som på grundval av ett avtal med fondbolaget förvaltar placeringsfondens förmögenhet.

Generalindex

Ett index som avspeglar en viss aktiemarknad i stor omfattning.

Gängse pris

Ett värdepappers marknadspris.

Hedge fund-placeringsfond

Hedge fund är en gemensam benämning på mycket olika placeringsfonder. Deras mål är en positiv avkastning i alla marknadsförhållanden. Hedgefonden kan placera i noterade och icke-noterade bolags aktier, olika slags räntebärande objekt och i derivat. Hedge fund-placeringsfonderna är bland de fonder som tar störst risker.

HEX-index

Aktieindex uträknade av Helsingforsbörsen, vilka ersatts av OMX Helsinki-indexet.

High yield-placeringsfond

En specialplaceringsfond, som placerar i high yield-lån, dvs. i masslån som företagen emitterat och vars ränteavkastning är hög, eftersom bolagens kreditklassificering är svag.

Hävstångsfond

En placeringsfond som i sin placeringsverksamhet aktivt använder sig av derivatinstrument för att uppnå en högre avkastning än genomsnittet.

Indexfond

En placeringsfond som placerar olika aktier i samma proportion som deras vikt i indexet. Den strävar således efter att efterlikna indexets utveckling.

Inlösen

Försäljning av placeringsfondandel, omvandling av placering till kontanter.

Inlösningspris

Det pris som fondbolaget betalar till andelsägaren för andelen.

Inlösningsprovision

Ett arvode som fondbolaget debiterar vid inlösen av en fondandel.

Inlösningskyldighet

Fondbolagets skyldighet att vid anfordran inlösa andelen i en placeringsfond.

Instrument

Föremål för värdepappershandel såsom aktie, placeringscertifikat eller derivatavtal.

Jämförelseindex

Ett index med vilket placeringsfondens avkastning jämförs enligt fondens stadgar, t.ex. OMX Helsinki Cap-indexet. Benchmarkindex.

Kapitalfond

En fond som särskilt placerar i onoterade företag. Tillgångar i fonden samlas ofta från stora institutionella placerare.

Kapitalinkomster

Inkomster av ett kapital, t.ex. räntor, dividender, hyror och placeringsfondernas avkastningsandelar samt överlåtelsevinster.

Konvertibelt skuldebrev

Ett av ett aktiebolag emitterat skuldebrev, som enligt lånevillkoren kan konverteras till aktier.

Kurs

Ett värdepappers pris i den offentliga handeln.

Kursrisk

Den risk som orsakas av ett värdepappers prisförändring.

Likvid

Möjligheten att snabbt omvandla medel till reda pengar.

Löptid

Ett masslåns låne-, dvs. löptid, efter vilket lånet betalas tillbaka.

Masslån

Företagen, staten, kommunerna och andra samfund (emittenter) kan ta lån av allmänheten genom att emittera masskuldebrevslån, kortare masslån. Masslånet indelas i skuldebrev med olika stora nominella värden.

Masskuldebrevslån

Se masslån.

Master feeder-fond

En fondandelsfond som placerar endast i en placeringsfond. Master feeder underlättar marknadsföringen av en fond över gränserna.

Marknadsränta

Ränta som uppkommer på marknaden i enlighet med utbud och efterfrågan. Motsatsen är en administrativ fastställd ränta.

Marknadspris

Ett värdepappers och en valutas gängse kurs, som den har nått på marknaden. Gängse pris.

Marknadsrisk

Den allmänna kursutvecklingens inverkan på en enskild akties kurs. Systematisk risk.

Mäklare

Person som är anställd hos en värdepappersförmedlare och idkar handel för en kunds eller en förmedlares räkning.

Notering

Fastställande av priset på ett värdepapper vid offentlig handel, används även i vissa sammanhang då man talar om en akties kurs.

Obligationsfond

En fond som placerar i statens och offentliga samfundets masslån

Offentlig notering

Fastställande av värdepapprens prisnivå på den offentliga marknaden, såsom på börsens olika listor.

OMXH25-index

Ett index vars värde avspeglar de 25 till penningbeloppet mest omsatta aktieseriernas prisutveckling. Ett bolags vikt i indexet är begränsat till 10 procent. Aktierna i indexet kontrolleras med ett halvt års intervaller.

OMX Helsinki-generalindex

Ett index som består av alla i Helsingfors noterade aktier. Indexet beskriver situationen och utvecklingen på aktiemarknaden.

OMX Helsinki-index

Helsingforsbörsens aktieindex, kortare OMXH-index.

OMX Helsinki Cap-avkastningsindex

(OMXHCAP) är ett viktbegränsat index, i vilket en akties maximivikt är 10 % av indexets totala marknadsvärde. OMX Helsinki Cap ersatte det tidigare HEX-portföljindexet.

Option

Ett avtal som är förenat med rätten, men inte förpliktelsen, att köpa eller sälja den underliggande egendomen, t.ex. en aktie, vid en viss tidpunkt i framtiden till ett överenskommet pris.

Paraplyfond

Ett fondbolag som förvaltar olika slags placeringsfonder och inom vilka placeraren exempelvis vid förändringar på marknaden kan byta fond utan tecknings- eller inlösningsprovision eller åtminstone billigare än en ny placerare.

Penningmarknad

En marknad för statliga samt företagens och samfundens kortfristiga, högst 12-månaders skuldinstrument: företagscertifikat, placeringscertifikat och statliga skuldförbindelser.

Penningmarknadsinstrument

Värdepapper med vilket staten, företag och banker upptar kortfristig kredit och vars löptid är högst 12 månader. Handel kan idkas med värdepappren under deras löptid.

Placeringsfond

En helhet av tillgångar och skulder som huvudsakligen består av värdepapper som ägs av placerarna i förhållande till innehavet av andelar.

Placeringsfond i enlighet med direktivet om placeringsfonder

En placeringsfond som har lagstadgade regler för hur risken som orsakas av placeringsverksamheten ska spridas, en UCITS-fond.

Placeringsforskare

En analytiker som forskar i placeringsobjekt och -marknader samt ger placeringsrekommendationer. En analytiker.

Placeringscertifikat

Ett sekundärmarknadsdugligt skuldebrev, vars löptid är högst 12 månader och som är emitterat av en bank.

Placeringsserviceföretag

En bank eller en bankfirma som förmedlar värdepapper samt erbjuder förmögenhetsförvaltning och andra placeringstjänster.

Placeringsbolag

Ett bolag vars huvuduppgift är att äga värdepapper och idka handel med värdepapper.

Portfölj

En placeringsportfölj som består av flera olika placeringsobjekt, t.ex. en aktieportfölj med flera aktier.

Primärmarknad

Utgivning av värdepapper, varvid emittenten skaffar sig finansiering. T.ex. aktieemission eller försäljning av masskuldebrev. Jfr sekundärmarknad.

Samfundsplacerare

Ett samfund eller en stiftelse, även placeringsfond, som idkar handel på värdepappersmarknaden. En institutionell placerare.

Specialplaceringsfond

En placeringsfond, som kan avvika från placeringsbegränsningarna i lagen om placeringsfonder, t.ex. genom att koncentrera placeringarna endast på några få objekt.

Risk

Risken för misslyckanden, osäkerhet om avkastningen.

Räntefond

Placeringsfond som placerar i ränteavkastande objekt.

Sektorfond

En fond som placerar i aktier från en viss sektor.

Sekundärmarknad

Värdepappersmarknaden efter emissionen. Till exempel börshandeln.

SICAV - Société d'Investissement à Capital Variable

En placeringsfond med varierande kapital, som finns bland annat i USA, Frankrike och Luxemburg. Medlen i SICAV-placeringsfonden ägs av ett aktiebolag i motsats till vad som är fallet i finländska placeringsfonder. Fondägarna i sin tur äger SICAV-aktierna. Aktiekapitalet växlar då placerarna tecknar eller inlöser bolagets aktier.

Statligt skuldebrev

Ett av en stat utgivet sekundärmarknadsdugligt skuldebrev med en lånetid på högst 12 månader.

Teckning

Köp av placeringsfondsandelar, placering i placeringsfond.

Termin

Ett avtal som medför skyldighet att köpa eller sälja det underliggande objektet till terminen, t.ex. en aktie, vid en viss tidpunkt i framtiden till ett överenskommet pris.

Tillväxtandel

En andel i en placeringsfond på vilken avkastningen inte delas ut utan läggs till fondandens värde.

Totalavkastning

Den totala avkastningen av räntan eller dividenden på ett värdepapper samt värdeste-gringen.

Tracking error

Ett nyckeltal som används för att mäta avvikelsen för avkastningen av placeringsfondens portfölj från jämförelseindexets avkastning. En låg siffra anger att avkastningen följer jämförelseindexets avkastning.

UCITS-fond

Se Placeringsfond i enlighet med direktivet om placeringsfonder.

Unit linked

En försäkringsparform vid vilken försäkringstagarens medel placeras i placeringsfonder.

Vinstandel

Se avkastningsandel.

Volatilitet

Den risk som är förknippad med variationer i avkastningen av värdepapper.

Värdeandel

Ett värdepapper som har anslutits till värdeandelssystemet. Värdeandelarna ersätter tryckta värdepapper, såsom aktiebrev och masskuldebrev. Placeringsfundsandelarna har till största delen ännu inte anslutits till värdeandelssystemet.

Värdeandelskonto

Placerarens personliga konto, på vilket hans eller hennes innehav registreras bolagsvis och värdeandelsvis.

Värdepapper

Ett dokument eller en värdeandel, som är föremål för handel, såsom en aktie, ett masskuldebrev eller en andel i en placeringsfond.

Värdepappersförmedlare

En bank eller ett placeringserviceföretag (bankirfirma), som förmedlar värdepapper och erbjuder förmögenhetsförvaltning och andra placeringstjänster.

Värdepappershandel

Köp och försäljning av värdepapper.

Värdepappersportfölj

Värdepapper ägda av en person eller ett samfund. Portfolio.

Årlig avgift

Den årliga avgiften beskriver fondens helhetskostnader på årsnivå. I dem ingår alla kostnader förutom handelsarvoden samt eventuella arvoden bundna till avkastningen. Måttet Årlig avgift ersätter TER, tidigare benämning på helhetskostnader.

Överlåtelsevinst

Skillnaden mellan försäljningspriset och anskaffningsutgiften. Försäljningsvinst.

Faktablad

Detta dokument riktar sig till placerare och innehåller basfakta om fonden. Detta är inte reklamaterial. Det är information som krävs enligt lag för att hjälpa placeraren att förstå vad en investering i fonden innebär och riskerna med detta. Det är rekommenderat att placeraren bekantar sig med dokumentet så att placeraren kan fatta ett välgrundat placeringsbeslut.

PLACERINGSFOND 123, ANDELSSERIER A OCH B (ISIN-KOD: 4321) FONDEN FÖRVALTAS AV ABC FONDBOLAG AB, SOM INGÅR I XYZ-KONCERNEN

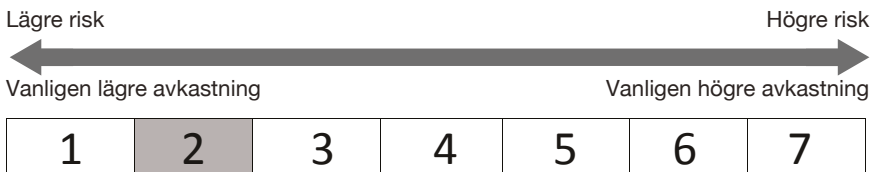
Mål och placeringspolitik

En beskrivning av fondens mål och placeringspolitik i klartext (rekommenderas att det inte kopieras direkt från fondprospektet).

Produktens centrala egenskaper som en typisk placerare bör vara medveten om:

- Fondens huvudsakliga placeringsobjekt
- Hur ofta andelar kan tecknas och inlösas
- Är fondens placeringsverksamhet begränsad till en viss bransch, ett geografiskt område eller någon annan specifik aspekt av en egenskapsklass.
- Fondens eventuella jämförelseindex och en beskrivning av om huruvida fonden placerar aktivt eller passivt
- Huruvida avkastningen från fondens placeringsobjekt delas ut till andelsägarna, eller ifall den återinvesteras i fonden
- Andra uppgifter som eventuellt är väsentliga, såsom:
- I vilka slags skuldebrev fonden placerar
- Uppgifter om eventuella förbestämda betalningar som placeraren debiteras samt faktorer som förväntas påverka utvecklingen av avkastningen/värdet.
- Huruvida valet av placeringsobjekt baserar sig på deras tillväxt, värdering eller dividendavkastning
- Huruvida fonden skyddar sina placeringar aktivt, strävar efter att utnyttja prisskillnader mellan olika marknader (arbitrage) eller utnyttjar hävstångseffekten, samt hur dessa faktorer påverkar fondens avkastning
- Kommentarer om huruvida omkostnaderna för handeln som anknyter till placeringsportföljen har en stor inverkan på avkastningen
- Rekommenderad minimiplaceringstid

Risk- och avkastningsprofil

En beskrivning av grafen och dess viktigaste begränsningar:

- Det är inte nödvändigtvis möjligt att göra antaganden om framtiden baserat på historiska uppgifter.
- Riskklassen förblir inte nödvändigtvis densamma, utan den kan växla med tiden
- Inte ens den lägsta klassen är helt utan risker
- Varför fonden har placerats i sin riskklass
- Uppgifter om karaktären, tidpunkten och omfattningen av den eventuella kapitalgarantin eller -skyddet
- En beskrivning om fondens mest väsentliga risker, som grafen inte uppmärksammar tillräckligt väl:
- Kreditrisk ifall en anseelig mängd placeringar görs i skuldebrev
- Likviditetsrisk, ifall en anseelig mängd placeringar görs i finansieringsinstrument vars likviditet kan vara svag
- Motpartsrisk, ifall fonden är garanterad av en tredje part eller ifall fondens placeringar i stor grad grundar sig på ett avtal som ingåtts med en enda motpart
- Operativa risker, inkl. förvaring av tillgångar
- Inverkan av finansieringstekniker, t.ex. derivatavtal

Fondens kostnader

De kostnader som placeraren betalar används för att täcka fondens verksamhetskostnader, till exempel marknadsförings- och distributionskostnader. Dessa kostnader minskar på placeringens eventuella avkastning.

Provision för teckning och inlösen av fondandelar	
Teckningsprovision	<input type="text"/> %
Inlösningsprovision	<input type="text"/> %
Dessa är de maximibelopp som kan tas ut från placeringen som kostnader i samband med teckning eller inlösen.	
Avgifter som debiteras fonden under året	
Årlig avgift	<input type="text"/> %
Avgifter som debiteras fonden under särskilda omständigheter	
Avkastningsbaserad provision	<input type="text"/> % per år av den andel av avkastningen som överskrider den jämförelseavkastning som tillämpas på dessa provisioner [namn på jämförelseobjektet]. Fjölårets avkastningsbaserade provision året innan i procent

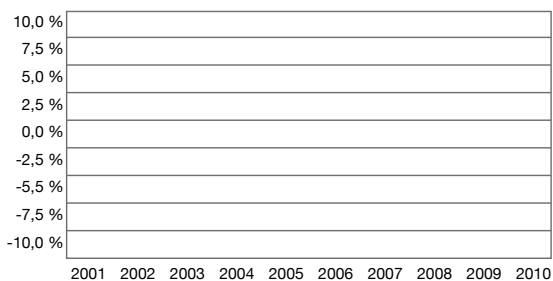
Teckningsprovision och inlösningsprovision är angivna som maximibelopp. Närmare information kan fås till exempel från den gällande prislistan, fondbolaget som förvaltar fonden eller fondbolagets ombud.

Den framställda årliga avgiften baserar sig på kostnader som debiterats under det avslutade året. Beloppet kan variera från år till år. De innehåller inte:

- Avkastningsbaserade provisioner
- Omkostnader för handel som fonden betalar förutom tecknings- och inlösningsprovisioner som betalas för köp eller försäljning av andelar från en annan fond

Ytterligare information om kostnaderna står att finna i fondprospektet [sidor x-x/del x]. Fondprospektet är tillgängligt på adressen www.fond/fondprospekt.

Fondens tidigare utveckling och resultat

Utöver grafen ska följande kommentarer vara klart synliga:

- Historisk avkastning är ingen garanti på framtida avkastning
- Vilka kostnader har beaktats eller inte beaktats
- Året då fonden inlett sin verksamhet
- Beräkningsvalutan för en tidigare avkastnings- eller värdeutveckling

Praktisk information

- Förvaringsinstitutets namn
- Varifrån och hur man kan få mer information om fonden (fondprospektet, rapporter och bokslut)
- Varifrån och hur man kan skaffa annan praktisk information (till exempel det nuvarande värdet på en andel)
- En kommentar om huruvida hemstatens skattelagstiftning kan påverka placerarens personliga beskattning
- Följande meddelande: "[Placerings- eller fondbolagets namn] kan hållas ansvarig endast om ett påstående i detta dokument är vilseledande, felaktigt eller oförenligt med de relevanta delarna av fondprospektet."
- Uppgifter om paraplyfonder (till exempel rätten att byta en delfonds andelar till en annan delfonds andelar)
- Uppgifter om andra eventuella andelsklasser (placerarens faktablad kan basera sig på en representativ andelsklass)

Fondens stadgar fastställdes [datum] i Finland och står under Finansinspektionens tillsyn.

"[Fondbolagets namn] har beviljats koncession i [statens namn]. Tillsyn över fonden och fondbolaget utövas av [myndighetens namn]."

Detta faktablad gäller från och med [datum].

Guiden har utarbetats utifrån i skrivande stund gällande lagar och bestämmelser. Børsstiftelsen i Finland ansvarar emellertid inte för placeringsbeslut som fattas på grundval av guiden.

Placeringsfondsguide

**PÖRSSISÄÄTIÖ
BÖRSSTIFTELSEN**

Fabiansgatan 14, 00100 Helsingfors, www.porssisaatio.fi

Guiden kan beställas från Børsstiftelsens webshop www.porssisaatio.fi